

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL
SPOTKANIA
Z OPOWIADACZAMI
ŚWIATA

28 - 30 listopada 2012
LUBLIN

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL SPOTKANIA Z OPOWIADACZAMI ŚWIATA

Międzynarodowy Festiwal „Spotkania z opowiadaczami świata” jest organizowany przez Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie. Wydarzenie to stanowi cykl corocznych prezentacji opowiadaczy z różnych stron Europy i świata. W ramach tegorocznego Festiwalu, który odbędzie się w dniach 28–30 listopada, zaprezentujemy najwybitniejszych współczesnych opowiadaczy włoskich, z mistrzem Mimmo Cuticchio na czele, a także opowiadaczy z Francji i Polski. Festiwal, którego dyrektorem artystycznym jest mieszkająca we Włoszech wybitna polska aktorka Ewa Benesz, ma poza aspektem artystycznym również cel edukacyjny – popularyzację sztuki opowiadania historii.

Zapraszamy!

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL
SPOTKANIA Z OPOWIADACZAMI ŚWIATA

P R O G R A M

28 LISTOPADA

godz. 19.00 Mimmo Cuticchio (Włochy) „Pieśń o Rolandzie”

29 LISTOPADA

godz. 17.30 Witold Dąbrowski (Polska) „Opowieści z Bramy”

godz. 19.00 Elena Guerrini (Włochy) „Buntownicze ziarna”

30 LISTOPADA

godz.17.30 Marie Oms (Francja) „Gilgamesz”

godz.19.00 Ewa Benesz (Polska) „Pan Tadeusz”

Miejsce: Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”,
ul. Grodzka 21

Wstęp wolny

MIMMO CUTICCHIO (WŁOCHY)

28 listopada | godz. 19.00

Mimmo Cuticchio – ur. w 1948 r. w mieście Gela, gdzie zatrzymał się na pewien czas jego ojciec Giacomo Cuticchio, artysta i dyrektor wędrownego teatru lalek. Mimmo dzieciństwo spędził w fantastycznym świecie sztuki, z ojcem – pierwszym nauczycielem sztuki aktorskiej. W 1970 r. jego mistrzem został Peppino Celano, lalkarz i wykonawca *cunto*. Po jego śmierci w 1973 r. założył własny teatr, a w 1977 r. – Stowarzyszenie „Synowie Sztuki Cuticchio”, gdzie tworzył swoje prace. W dziesiątą rocznicę śmierci mistrza Celano, w 1983 r., wykonał swoje pierwsze publiczne *cunto* w spektaklu *Miecz Celan* (gra w nim do dzisiaj). Punktem zwrotnym na jego artystycznej drodze stała się praca nad wskrzeszeniem teatru lalek. W 1997 r. założył w Palermo pierwszą szkołę dla aktorów lalek (kukieł) i kunktystów, gdzie prowadzi pracownię sztuki opowiadania i sztuki teatru kukieł. Jednocześnie zajmuje się teatrem muzycznym, umiejętnie łącząc sztukę kukieł, aktorów i muzyków. Bierze udział w wielu wybitnych spektaklach. Współpracuje także z kinem (w filmach takich reżyserów jak Coppola, Tornatore, Turturro), teatrem współczesnym (Mimmo Paladino) i z muzyką pop (Lucio Dalla, Loreena McKennitt). Nieprzerwanie działa w Stowarzyszeniu „Synowie Sztuki Cuticchio”.

W 2001 r. sycylijska Sztuka Lalek Mimmo Cuticchio została przez UNESCO włączona do „dziedzictwa przekazu słownego i niematerialnego ludzkości” – jako jedna z 19 tradycji świata.

PIEŚŃ O ROLANDZIE

Najstarszy i najbardziej znany francuski epos rycerski, należący do tzw. *chansons de geste* (pieśni o bohaterskich czynach). Dzieło datuje się na XI w., a znane jest z anglo-normandzkiego rękopisu oksfordzkiego z roku 1170. Autor pozostaje nieznany, jedyną wzmiankę o nim stanowi adnotacja na końcu rękopisu na temat osoby o imieniu Tuold. W utworze opisano starcie dwóch cywilizacji: chrześcijańskiej i muzułmańskiej (choć wykreowanej w sposób odległy od rzeczywistości), przedstawiając dzieje wyprawy wojennej Karola Wielkiego do Hiszpanii przeciw Saracenom w roku 778, a szczególnie bitwę w wąwozie Roncevaux. Przedstawione wydarzenia znacznie odbiegają od prawdy historycznej, a znaczenie bitwy wyolbrzymiono (środek typowy dla *chanson de geste*). W rzeczywistości idący w tylnej straży wojsk Franków Roland, hrabia Bretanii, został zaskoczony przez oddziały Basków, a po zaciętym starciu zabity razem z całym swoim oddziałem. Taką wersję wydarzeń, datowanych na 15 lipca 778 r., podał w swojej kronice Einhard. W utworze ambitny hrabia Roland, siostrzeniec Karola, zostaje wciągnięty w zasadzkę i ponosi śmierć wraz z towarzyszącymi mu rycerzami. Ginie, nie wzywając posiłków, gdyż taki gest uważa za niehonorowy.

WITOLD DĄBROWSKI (POLSKA)

29 listopada | godz. 17.30

Witold Dąbrowski – absolwent wychowania muzycznego na UMCS w Lublinie. Aktor amator, związany z teatrem alternatywnym lat 80. (członek Teatru Scena 6). Od 1990 r. w Teatrze NN, jako muzyk i aktor występujący w przedstawieniach. Od 1998 r. zastępca dyrektora Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”. Na co dzień animator kultury, organizator spotkań, wystaw, konferencji, festiwali. Opowiadacz. Od 2000 r. współautor (razem z Tomaszem Pietrasiewiczem) cyklu opowieści czerpiących z folkloru żydowskiego z literatury Isaaca Bashevisa Singera (adaptacje opowiadań). Jako pierwszy powstał tryptyk chasydzki, gdzie opowiadaczowi na scenie towarzyszyli muzycy. Z czasem do singerowskich opowieści dołączano śpiewane w jidysz piosenki oraz podania i legendy, a także pojedyncze relacje z kolekcji historii mówionych zbieranych w Ośrodku. Tak skonstruowana forma otrzymała nazwę *Opowieści z Bramy*. W 2010 r. T. Pietrasiewicz zaadaptował na scenę opowieści naj słynniejszą książkę Singera – *Sztukmistrza z Lublina*, z którą W. Dąbrowski jeździ po Polsce, a raz w miesiącu opowiada w restauracji „Hades – Szeroka”. I *Tryptyk chasydzki*, i *Opowieści z Bramy*, i *Sztukmistrza z Lublina* są stale opowiadane (kilkadziesiąt spektakli w roku) w Lublinie, w Polsce i za granicą; na scenach teatralnych, w domach kultury i szkołach, a także w prywatnych mieszkaniach.

OPOWIEŚCI Z BRAMY

W *Opowieściach z Bramy* obok historii ściśle związanych z przeszłością Bramy Grodzkiej i miejsca, w którym ona się znajduje, pojawiają się także te, które przenoszą nas w świat bohaterów opowiadań Isaaca Bashevisa Singera czy też na dwory chasydzkich cadyków. Historie literackie przeplatają się tu z legendami oraz opowieściami o tym, co wydarzyło się naprawdę. W ramach cyklu *Opowieści z Bramy* w czasie Festiwalu usłyszemy dwie historie: *Jak Fajwł szukał samego siebie* (zainspirowana folklorem żydowskim) i *Tajbele i demon* (na podstawie opowiadania I.B. Singera). Opowiadaczowi będą towarzyszyć muzycy (Robert Brzozowski – kontrabas, oraz Jarosław Adamów – klarnet).

ELENA GUERRINI (WŁOCHY)

29 listopada | godz. 19.00

Elena Guerrini – ur. w 1970 r. w Grosseto. Pisarka, reżyserka i aktorka. Skończyła studia na Wydziale Nauk o Sztuce, Muzyce i Teatrze na Uniwersytecie w Bolonii. Przez cztery lata uczęszczała również na kurs dramatopisarski w Centrum Muzyki i Spektaklu. Pracę aktorki rozpoczęła w 1994 r. w Teatrze Valdoca. Od 1996 do 2006 r. współtworzyła Zespół Teatralny *Compania Teatrale Pippo Delbono*. Równolegle poszukiwała własnej formy teatru. W 2002 r. stworzyła spektakl *Erotyczna kuchnia*, rodzaj teatru uczestnictwa. W 2007 r. rozpoczęła współpracę z *Armunia Festival Costa degli Etruschi*, który zaproponował Elenie swoją siedzibę w *Castello Pasquini* i współudział w realizacji spektaklu *Buntownicze ziarna (Orti Insorti)*. Premiera odbyła się w 2008 r. Tekst został opublikowany rok później w wydawnictwie *Stampa Alternativa*. Elena zagrała w wielu filmach i krótkich metrażach autorów włoskich oraz m.in. w filmie dokumentalnym *Ecce Homo*, prezentowanym na Festiwalu w Cannes. Od 2007 r. jest autorką i dyrektorką Festiwalu „*A veglia*” („Nie śpimy”), organizowanego we wrześniu w Toskanii. Spektakle i koncerty zaproszonych artystów odbywają się w domach mieszkańców, a przychodzący na nie widzowie zamiast kupować bilety, przynoszą podarunki. Elena założyła Stowarzyszenie *Stworzeń Kreatywnych*. W ubiegłym roku prestiżowe wydawnictwo *Garzanti* opublikowało jej książkę *Bella Tutta!*

BUNTOWNICZE ZIARNA

To spektakl o tradycji naszej toskańskiej cywilizacji wiejskiej, który zrodził się ze wspomnień o moim dziadku. Niczego nie kupował, wszystkich rzeczy używał do końca, a ziarnami kukurydzy uczył liczyć do stu innych parobków z Maremmy... na tej ziemi, gorzkiej i słonej, której nigdy nie porzucił, nawet wtedy, kiedy prawie wszyscy przenosili się do miast, zamieniali ziemię na cement, a potem przyjeżdżali fiatem 500, żeby się pokazać we wsi...

Spektakl jest opowieścią o postaciach rzeczywiście żyjących, zawierającą przypowieści zen, dowcipy i piosenki z lat 70., stare przepisy babki na dolegliwości i na podwieczorki, refleksie poważne oraz ironiczne o pracy, która – jak ogrody – wymaga wytrwałości i cierpliwości... O dawnej naturze, o klimacie i kwiatach, o ziarnach i owocach, o modyfikacjach genetycznych i o postępie... O tych, którzy wymyślili krasnoludki, i o tych, co rozbijają się po polnych drogach SUV-ami. I o polnych drogach, których jest coraz mniej... O rewolucyjnych ogrodnikach, Masanobu Fukuocze, japońskim teoretyku ogrodnictwa i o 82-letnim Pompilio, który sadził w Maremmie oliwne drzewa. O Pier Paolo Pasolinim i o końcu kultury wiejskiej, o Vandanie Shivia i o stworzonym przez nią w Indiach ruchu Navdanya, który liczy ponad pół miliona osób tworzących banki roślin niemodyfikowanych genetycznie. I o Guglielmim, który był ogrodnikiem Italo Calvino, wybitnego XX-wiecznego pisarza włoskiego.

MARIE OMS (FRANCJA)

30 listopada | godz. 17.30

Marie Oms – ur. w 1979 r. w Vénissieux. Pracę nad epopeją *Gilgamesz* rozpoczęła w 2003 r., w trakcie studiów na Wydziale Sztuki i Teatru Uniwersytetu w Nicei. W 2004 r. została aktorką w eksperymentalnym Centrum Poszukiwań Teatralnych (CIRT) w Mediolanie, pod kierunkiem Mario Ruggieriego. Porzuciła ten zawód, by kontynuować studia podyplomowe na temat starożytnego Bliskiego Wschodu na Wydziale Historii Uniwersytetu w Lille. W ten sposób pogłębiła znajomość cywilizacji narodów Mezopotamii, gdzie powstała epopeja *Gilgamesz*. Rozpoczęła współpracę z Ewą Benesz w projekcie „Genesis”, którego tematem są najstarsze mity kosmogoniczne. Marie Oms zajmuje się mitami i kulturą starożytnej Mezopotamii. W 2006 r. uczestniczyła w tworzeniu Francusko-Syryjskiego Zespołu Teatralnego. Studiuje tańce rytualne i tańce kultur nomadów. W 2010 r. po raz pierwszy wzięła udział w Festiwalu Narracji odbywającym się we Francji.

GILGAMESZ

Epopeja *Gilgamesz* jest pierwszym dziełem literackim świata, jakie dzisiaj znamy. Napisy na odnalezionych tabliczkach są datowane na około 2500 r. p.n.e. Stanowią kopalnię informacji na temat starożytnych narodów Sumerów i Akkadów, które tworzyły pierwsze wielkie cywilizacje Bliskiego Wschodu na obszarze Mezopotamii (obecnego Iraku). Epopeja *Gilgamesz* na pierwszy rzut oka nie wydaje się zapisem Genesis, jak w Starym Testamencie. Opowiada o legendarnym życiu bohatera, „w dwóch trzecich boskiego, w jednej trzeciej człowieka”. Kiedy się jednak wczytać wers po wersie, można poznać kosmogonię Sumerów, dowiedzieć się o stworzeniu człowieka z gliny i wody, przejściu od formy zwierzęcej do ludzkiej – i przyjęciu zarówno tego, co jest w niej dobre, jak i tego, co barbarzyńskie.

Jak udaje mi się połączyć czasy przeszłe, tak zamierzchłe, z teraźniejszością? Szukałam materiałów archeologicznych w dziełach i archiwach. Uczyłam się tańca orientalnego, indywidualnego i zbiorowego, a także tańców sufi istniejących do dzisiaj. Potem weszłam do pracowni i zaczęłam od nowa, oczekując tego, co może się w mojej pracy wydarzyć. I tak stopniowo, krok po kroku przedmiot sceniczny nabierał kształtu. Chciałabym, żeby mój *Gilgamesz* był opowieścią i tańcem. Tańcem jak sennie marzenie, jak ruch planet... i pragnę przekazać go jak najprościej, z sercem.

EWA BENESZ (POLSKA)

30 listopada | godz. 19.00

Ewa Benesz – mgr filologii polskiej, aktorka dramatu. Pracuje w Teatrze Byrskich, w Teatrze Laboratorium Jerzego Grotowskiego, w Teatrze Żydowskim im. Estery Rachel i Idy Kamińskich w Warszawie. Jest wolnym słuchaczem na Wydziale Reżyserii warszawskiej PWST. W 1970 r. wraz z kolegami z warszawskiej Szkoły Teatralnej współtworzy Puławskie Studio Teatralne. Od 1973 r. przedstawia *Psalmy przyszłości narodu polskiego* we wszystkich głównych miastach w kraju. W 1975 r. uczestniczy w Uniwersytecie Teatru Narodów we Wrocławiu. W latach 1976–1980 wędruje po kraju z *Panem Tadeuszem* Adama Mickiewicza. Równolegle gra gościnnie w *Peer Gyntie*, w reżyserii Zbigniewa Cynkutisa we Wrocławiu. Realizuje całodniowy spektakl w plenerze miejskim według *Elegii duinejskich* Rainera Marii Rilkego – w czterech fragmentach i o czterech porach dnia. W 1981 r. wraca do Teatru Laboratorium. Od 1983 r. mieszka i pracuje poza granicami kraju. Od 1982 do 1996 r. współpracuje z Reną Mirecką. Od 1993 r. współorganizuje International Centre of Work we Włoszech, na Sardynii. Od 1997 r. prowadzi doświadczenia parateatralne, a od 2000 r. – praktyczne teatralne studia nad śródziemnomorskimi mitami kosmogonicznymi z międzynarodową grupą aktorów (w tym nad biblijnym Genesis). Jest gościnnym docentem na uniwersytetach włoskich Suor Orsola Benincasa w Neapolu, Nauk w Katanii i Ca` Foscari w Wenecji.

PAN TADEUSZ

Jak to się stało, że w latach 1975–1981 wędrowałam po kraju, żeby opowiadać ludziom księgi *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza? Najpierw po małych miasteczkach i wsiach Lubelszczyzny, a potem po kresach wschodniej Polski, od Wojsławic pod Chełmem po Suwałki, a potem po Kaliskiem w Wielkopolsce. „Szukam reżysera epepei narodowej” – mówiłam sobie. Całkiem logicznie, bo jeśli *Pan Tadeusz* stał się epopeją narodu, to niech naród będzie jej reżyserem. Było to przedsięwzięcie sprzeczne z wszelkimi regułami zdrowego rozsądku. Przez te wszystkie lata prowadzę „mickiewiczowski dziennik”. Oto dwa fragmenty: 5 lutego 1999, Sardinia: „Z Mickiewiczem jak z chlebem. Raz komunia, a raz zwykła kromka. W czasach niewoli wieszcz, w czasach wolności Adam, człowiek, jak wszyscy”; 29 listopada 2009, w pociągu z Florencji do Rzymu: „Dlaczego nie zauważyłam wcześniej, że w całej tej mojej wędrówce chodziło o sakralność ludzkiej egzystencji? O sakralność poezji, rzemiosła aktorskiego i teatru i o sakralność mojej egzystencji w warunkach ekstremalnych?”

A co myślę teraz? Może kawałki eposu rodziły się w głowie Mickiewicza, kiedy szedł pieszo do Francji? Może już wtedy zaczął „Wśród takich pól przed laty..”? A może rytm i stopa wiersza zrodziły się z chodzenia, od czasów Homera, a może jeszcze wcześniej?

TEATR NN

OPOWIADANIE HISTORII

Od wielu lat pod szyldem Teatru NN Witold Dąbrowski opowiada historie inspirowane folklorem żydowskim i twórczością I.B. Singera. Są to m. in:

- *Był sobie raz*
- *Jak Fajwł szukał samego siebie*
- *Tajbela i demon*
- *Opowieści z Bramy*
- *Ostatni demon*
- *Sztukmistrz z Lublina*

Historii tych można wysłuchać na Scenie Opowieści Teatru NN. Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” podejmuje także wiele innych działań związanych z popularyzacją opowiadania historii. Wymieńmy te najważniejsze:

- „Wędrowne Spotkania z Opowieścią”
- Festiwal „Śladami Singera”
- „Zaczarowany Lublin. Festiwal Legend Lubelszczyzny”

Okładkę składał ręcznie i drukował na maszynie
typograficznej F. M. Weiler z 1903 r.

Robert Sawa

Opracowanie graficzne środka i skład

Michał Kaczkowski

Korekta

Krzysztof Gajowiak

Wydawca

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”

Wydano w nakładzie 300 egz.
w tym 100 ręcznie numerowanych.

ISBN: 978-83-61064-44-2

Współpraca

Alliance Française

